

**О.В. СПРЯГАЙЛО**

Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України  
Україна, 01014 м. Київ, вул. Тімірязєвська, 1

## **СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК КУЛЬТИВОВАНОЇ ДЕНДРОФЛОРИ ЛІСОСТЕПОВОГО ПРИДНІПРОВ'Я**

*Проаналізовано історію формування, становлення та дослідження культивованої дендрофлори лісостепового Придніпров'я.*

В умовах активної антропогенної зміни природно-ландшафтних комплексів актуальною є проблема мінімізації шкідливого впливу техногенних та деяких природних чинників на здоров'я людини. У вирішенні цієї проблеми важливою є роль рослин, зокрема, деревних, у складі паркових, вуличних, захисних та інших насаджень. Особливо значущою є ця проблема для лісостепового Придніпров'я, що охоплює частини Київської, Черкаської та Кіровоградської областей. Цей регіон має дуже неоднорідний рельєф, досить високу густоту населення, розвинуту автотранспортну мережу і значний рекреаційний потенціал. Збагачення видового різноманіття культивованої дендрофлори дозволяє урізноманітнити функціональні можливості насаджень і покращити якість життя населення.

Аналіз становлення та розвитку культивованої дендрофлори регіону проводили на основі опублікованих даних, архівних матеріалів та результатів власних маршрутних обстежень сучасного стану об'єктів озеленення. Латинські назви рослин наведено за С.К. Черепановим [34].

Історія культивування та активного використання деревних рослин на території лісостепового Придніпров'я розпочинається у VI–IV тис. до н.е., коли окультурювання деревних рослин із місцевої флори здійснювала древня землеробська цивілізація —

Трипільська, яка існувала в один період з культурами Месопотамії, давнього Єгипту, Індії, Китаю і певний час перебувала приблизно на однаковому з ними рівні розвитку [15, 35]. Згідно із археологічними розкопками, у ті часи активно одомашнювався дикий виноград, вирощувались абрикоса і слива [3, 15]. У наступні кілька століть на цій території у культуру впроваджено низку плодкових порід — яблуню, грушу, вишню, волоський горіх [14, 15].

Активна інтродукція декоративних деревних рослин лісостеповому Придніпров'ю розпочалася у XVIII–XIX ст. як данина поширеній в Європі моді на паркові комплекси [14]. У цей період при панських маєтках почали створювати садибні парки, де, окрім аборигенних деревних порід, вирощували інтродуковані — *Pinus pallasiana* D. Don, *Robinia pseudoacacia* L., *Acer saccharinum* L., *Populus italica* (Du Roi) Moench та ін. [14].

Одним із найвідоміших і найстаріших ландшафтних парків того часу був Корсунський парк, що належав небожу польського короля, князю Станіславу Понятовському і був закладений у 1783 р. за проектом польського архітектора Д. Ліндея [23, 30]. У парку було використано різні архітектурні форми — античний храм, китайську та турецькі альтанки, грот і навіть єгипетську піраміду [9]. Поряд із аборигенними породами було висаджено *Pinus strobus* L., *Picea abies* (L.) Karst., *Aesculus hippocastanum* L.,

*Ginkgo biloba* L. та інші інтродуковані деревні рослини, закладено великий монокультурний сад із *Syringa vulgaris* L., побудовано оранжереї, де вирощували виноград та тропічні рослини.

У 1780–1790 рр. у м. Кам'янка на правому березі р. Тясмин було закладено парк, який належав родині Давидових. Побудовано оранжереї, на опалювання яких витрачали щорічно близько 17 возів дров [36]. Парк відвідували декабристи Михайло Бестужев-Рюмін, Павло Пестель, Сергій Муравйов-Апостол. Тут неодноразово бували П.І. Чайковський (який доводився братом власниці садиби) та О.С. Пушкін.

Наприкінці XVIII ст. на південній межі лісостепового Придніпров'я в с. Онуфріївка на мальовничих схилах р. Омельник великим землевласником М.І. Камбурлеєм було закладено садибу і парк навколо неї. В існуючих лісових насадженнях прорублено алеї, створено штучний став. Згодом садиба перейшла у власність графа М.Д. Толстого, який продовжив створення парку і завіз до Онуфріївки *Celtis occidentalis* L., *Styphnolobium japonica* L., *Juniperus virginiana* L., *Liriodendron tulipifera* L., *Larix decidua* Mill. та ін. [25].

Інший старовинний парк, закладений у середині XIX ст., зберігся у м. Кагарлик Київської області. Його власник, статсекретар царського двору Д.П. Троцинський створив його в англійському стилі. 1875 р. маєток перейшов до військового діяча XIX ст. М.І. Черткова, який запросив польського садівника Бернгарда для реконструкції парку. На пагорбі встановили ротонду, доріжки виклали цеглою, проклали водогін для поливу, побудували оранжерею для вирощування тропічних рослин, посадили дерева і кущі, завезені із Західної Європи та Америки [22].

Прикладом вдалого використання природних ландшафтів і величезних площ для створення парку був Мошно-Городищенський парк, закладений наприкінці XIX ст., який вважався чи не найбільшим ланд-

шафтним парком Європи. Князь М.С. Воронцов, одружившись із графинєю Браницькою, став власником Мошенського і Городищенського "ключів" — значної території на північний захід від Черкас, яка включала значні лісові масиви дуба звичайного, горбисту місцевість Канівсько-Мошногірського кряжа, густу гідрологічну мережу річок Дніпро, Тясмин, Рось та Ірдинка. Великий поціновувач англійських парків князь М.С. Воронцов наказав створити звіринець і парк, який, за словами сучасників, "простирается почти на восемь верст. В нем пятьдесят пять дорог. Пятьсот человек из окрестных сел назначены для обработки и содержания в чистоте зверинца..." [2]. У парку, окрім аборигенних порід, висаджували також інтродуковані (*Larix gmelinii* (Rupr.) Rupr., *Picea abies* та ін.). Нині парк перетворився на лісовий масив із залишками деревної рослинності тих часів на території санаторію "Мошногір'я".

Зацікавленість деревними рослинами на той час була настільки сильною, що їх вирощування піднялося на якісно новий рівень і в багатьох випадках набуло комерційного характеру. Так, у містечку Мліїв навесні 1888 р. Л.П. Симиренко організував розсадник плодкових та декоративних рослин і пропонував до продажу саджанці понад 400 видів та форм (культivarів) декоративних деревних порід, з них близько 100 — голонасінних та понад 300 — покритонасінних [32], 937 сортів троянд та понад 3000 сортів плодкових і ягідних культур [31]. Рослинний матеріал, вирощений Л.П. Симиренко, заковували не лише на всій території європейської Росії, а й у Сибіру — в Омську, Тюмені, Красноярську, Барнаулі, Іркутську, в Криму, на Кавказі (Сочі, Сухумі, Баку, Єреван), Середній Азії (Самарканд, Ташкент). Крім цього, на землях, орендованих Симиренками у графині Балашової, було закладено парк із декоративних аборигенних та інтродукованих видів і культурivarів. Неповдалі, також у Городищенській волості, розташовувалися сади

і розсадник плодкових культур Я.Т. Павленка, де вирощували саджанці яблунь, груш, абрикоси, персика, черешні, а також кущі троянд [26].

На жаль, у роки громадянської та Великої Вітчизняної війни більшість унікальних осередків культивованої дендрофлори лісостепового Придніпров'я були значною мірою пошкоджені, а деякі — знищені. Так, було повністю втрачено парк Волховських у с. Мойсівка Драбівського району Черкаської області, який Олександр Афанасьєв-Чужбинський, письменник і фольклорист, друг Тараса Шевченка, називав "Малоросійським Версалем" [33], на його місці нині сільське звалище. Багато парків були занедбані, їхні території виділяли під інші потреби.

У післявоєнні роки активізувалися процеси урбанізації, активно розбудовувалися великі і малі міста, а також озеленювалися села. Практично в кожному місті з'явився парк культури і відпочинку, де висаджували деревні породи з різних куточків СРСР. Такими є парки "Ювілейний" (1967), "Соборний" та "Перемога" (1975) у м. Черкаси, меморіальний парк у м. Золотоноша, Переяслав-Хмельницький міський парк (1954), Бориспільський міський парк та багато інших. Було озеленено сотні кілометрів вулиць, бульварів, набережних, санітарно-захисних зон, створено велику кількість скверів та зон відпочинку. У новостворених об'єктах озеленення активно використовували *Cercis canadensis* L., *Ailantus altissima* (Mill.) Swingle, *Robinia luxurians* (Diesk.) C.K.Schneid., *Tamarix ramosissima* Ledeb., *Populus simonii* Carr., культивари *Thuja occidentalis* L., *Platyclusus orientalis* (L.) Franco, *Juniperus communis* L., *J. horizontalis* Moench., *J. squamata* Lamb. та ін.

Будівництво Кременчуцького та Канівського водосховищ зумовило потребу використання дерев і кущів для закріплення схилів і узбереж, а також для озеленення нових населених пунктів, які виникли внаслідок переселення населення із затопле-

них сіл. Саме таким є парк у с. Васютинці Чорнобаївського району Черкаської обл. У створеному зусиллями місцевого вчителя біології І.П. Сиволапа парку площею 4,5 га у 1977 р. було висаджено посадковий матеріал з різних куточків СРСР та світу. На його території нині зростають *Metasequoia glyptostroboides* Hu et Cheng., *Magnolia kobus* DC., *Magnolia × soulangiana* Soui.-Bod., *Platanus orientalis* L., *Halimodendron halodendron* (Pall.) Voss., *Gymnocladus dioica* (L.) C. Koch та багато інших. Крім того, на подвір'ї місцевої школи створено шкільний дендрарій, де, окрім інших дерев, росте і плодоносить *Maclura pomifera* (Raf.) Schneid., є по кілька видів з родів *Abies* Mill., *Juniperus* L., *Tilia* L. та ін.

Паралельно із створенням об'єктів озеленення на території лісостепового Придніпров'я проводили цілеспрямовані дослідження культивованої дендрофлори регіону. Перші наукові описи деревної рослинності лісостепового Придніпров'я містяться у працях Ф.І. Базінера [1], в яких автор описує еколого-морфологічні особливості деревних порід на території Київської губернії, вказує на їх поширення та відмічає характерні для території аборигенні рослини та види, завезені з інших країн. Значний внесок у дослідження флори лісостепового Придніпров'я зробив учень В.С. Бессера професор Київського університету А.С. Рогович. У своїх працях він описав близько 140 видів деревних рослин, які він виявив на дослідженій території, у т.ч. в околицях Черкас, Сміли, Корсуня, Канева, Золотоноському та Переяславському повітах [29].

Приблизно у цей же період професор Імператорського університету ім. Св. Володимира Е.-Р. Траутфеттер організував декілька ботанічних експедицій, зокрема для вивчення флори Київської губернії [21], під час яких зібрано значну кількість гербарного матеріалу. У подальшому дослідженні флори Київського навчального округу займався ботанік Київського університету В. Монтрезор. У своїй праці він наводить

список із 268 видів рослин, зокрема деревних, які за своєю декоративністю були перспективними для садово-паркової культури [24].

В Україні у радянські часи вивченням культивованої дендрофлори, у тому числі і на території лісостепового Придніпров'я займалися відомі дендрологи О.Л. Ліпа та І.О. Косаревський [12, 18–20]. Цікавою є праця П.М. Потульницького, в якій аналізується видова та вікова структура насаджень центральних вулиць та двох парків м. Черкаси, дано рекомендації щодо перспектив розвитку зеленого будівництва в обласному центрі [27].

Значний внесок у вивчення дендрофлори регіону зробив професор Черкаського педагогічного інституту (нині Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького) І.Г. Дерій, який, окрім дослідження впливу іонізуючого випромінювання на інтродуковані деревні рослини на різних етапах їхнього онтогенезу, описав видовий та формовий склад насаджень низки міст Черкаської та Київської областей [4–6].

Стан культивованої дендрофлори лісостепового Придніпров'я у 70–90-х роках ХХ ст. у рамках комплексного обстеження дендрофлори України досліджували також співробітники Центрального республіканського ботанічного саду АН УРСР (нині — Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України) [7, 8, 10, 11, 16, 17, 28].

Нині існує потреба у проведенні досліджень та глибокого аналізу стану культивованої дендрофлори регіону, оскільки видовий і формовий склад дендрофлори лісостепового Придніпров'я зазнав значних змін, тому існуючі публікації не відображують реального стану справ. Більшість об'єктів озеленення втрачають видове і формове різноманіття, заростають аборигенними породами, перетворюючися на звичайні лісові біоценози. На жаль, часто навіть статус об'єкта природно-заповідного

фонду не гарантує паркам збереження вихідної кількості таксонів.

Важливими осередками культивованої дендрофлори лісостепового Придніпров'я є об'єкти, які належать до парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного та місцевого значення. Крім них, на досліджуваній території є низка парків та скверів, які потребують уваги держави та мають бути віднесені до об'єктів природно-заповідного фонду (таблиця).

На території лісостепового Придніпров'я нині функціонує 6 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення. Їхня загальна площа становить 382,7 га. Найбільша кількість видів та культурварів деревних рослин (118, або 37,3%) зосереджена в парку "Ювілейний" (колишній парк 50-річчя Жовтневої революції) у м. Черкаси, створеному у 1967 р. Решта парків, створених при панських маєтках у ХVIII–ХІХ ст., мають, на жаль, значно бідніший видовий склад і потребують реконструкції. 11 державних парків — пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення мають загальну площу 304,23 га. Чотири з них (парк Мліївського інституту помології, Смілянський міський парк, "Михайлова гора" в с. Прохорівка Канівського р-ну Черкаської обл. та парк імені Шевченка в м. Чигирин Черкаської обл.) були створені у ХІХ ст. Нині на їхній території зростає від 15 до 66 таксонів деревних рослин. Решту об'єктів озеленення зазначеної категорії створено у різні роки ХХ ст. Найбільшу таксономічну різноманітність дерев мають ботанічний сад Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (151 вид, гібрид і культурвар, або 47,8 % від загальної кількості таксонів) та Васютинський сільський дендрологічний парк у с. Васютинці Чорнобаївського району Черкаської області (147 таксонів, або 46,5 %).

Таким чином, культивована дендрофлора лісостепового Придніпров'я має багату історію, значний рекреаційний, культурно-

## Характеристика основних осередків культивованої дендрофлори лісостепового Придніпров'я

№ з/п	Об'єкт	Розташування	Час створення	Рік надання статусу	Площа, га	Таксонів на 2009 р.
<i>Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення</i>						
1.	Ташанський парк	с. Ташань Київської обл.	1775	1996	144	41
2.	Корсунь-Шевченківський парк	м. Корсунь-Шевченківський	1783	1960	97	56
3.	Кагарлицький парк	м. Кагарлик	XIX ст.	1972	34	63
4.	Парк Декабристів	Черкаської обл.	— " —	1960	4	39
5.	Онуфріївський парк	м. Кам'янка смт. Онуфріївка	— " —	— " —	64	67
6.	Парк "Ювілейний"	Кіровоградської обл. м. Черкаси	1967	1977	39	118
<i>Державні парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення</i>						
7.	Ботанічний сад Черкаського Національного університету імені Богдана Хмельницького	м. Черкаси	1936	1972	4,58	151
8.	Парк Перемоги	— " —	1975	1982	20,2	82
9.	Сквер Б. Хмельницького	— " —	1912	1972	1,6	31
10.	Парк Мліївського ін-ту помології	с. Мліїв Черкаської обл.	XIX ст.	— " —	102	66
11.	Васютинський сільський дендрологічний парк	с. Васютинці Черкаської обл.	1977	1982	4,5	157
12.	Золотоніський меморіальний парк	м. Золотоноша	XX ст.	1972	4	34
13.	Смілянський парк	м. Сміла	XIX ст.	— " —	33,2	31
14.	Парк Золотоніської санаторної школи	м. Золотоноша	1962	— " —	7,5	64
15.	Михайлова гора	с. Прохорівка Черкаської обл.	XIX ст.	— " —	20	40
16.	Замкова гора	м. Чигирин	XX ст.	1976	100	29
17.	Парк імені Шевченка	— " —	1826	1972	6,65	15
<i>Історико-культурні заповідники</i>						
18.	Шевченківський національний заповідник "Тарасова гора"	м. Канів	1925	1989	42	41
<i>Без статусу</i>						
19.	Парк хіміків	м. Черкаси	XX ст.	—	10,8	51
20.	Соборний парк	— " —	1952	—	6,8	53
21.	Васютинський шкільний сквер	с. Васютинці Черкаської обл.	XX ст.	—	2	63
22.	Переяслав-Хмельницький парк	м. Переяслав-Хмельницький	1954	—	3,2	18
23.	Парк Маслівського аграрного технікуму	с. Маслівка Київської обл.	1921	—	3,3	54
24.	Парк санаторію "Мошногір'я"	с. Мошни Черкаської обл.	XIX ст.	—	15	78
25.	Бориспільський парк	м. Бориспіль	XX ст.	—	2,3	25
26.	Черкаський дитячий парк	м. Черкаси	1902	—	2	42
27.	Долина троянд	— " —	XX ст.	—	4,3	34
28.	Парк 3-ї міської лікарні	— " —	— " —	—	3,1	56

освітній, естетичний та науковий потенціал і потребує подальших цілеспрямованих досліджень.

1. *Базинер Ф.И.* О растительности и климате Киевской губернии // Журн. Мин-ва гос. имущ. — 1853. — **48, 49**, № 2.

2. *Грабовский М.* Парк князя М. С. Воронцова в Киевской губернии // Современник. — Спб., 1853. — **38**, № 4. — Отд. VI. — С. 242–257.

3. *Дерева* и кустарники декоративных городских насаждений Полесья и Лесостепи УССР / Под общ. ред. Н.А. Кохно. — К.: Наук. думка, 1980. — 236 с.

4. *Дерій І.Г., Дерій С.И.* Ценные интродуцированные древесные растения Ботанического сада Черкасского пединститута и использование их при создании и развитии садово-парковых ландшафтов // Охорона, вивчення та збагачення рослинного світу. — К., 1974. — Вип. 1. — С. 18–26.

5. *Дерій І.Г.* Дендрофлора міста Черкас та його околиць і деякі результати інтродукції // Інтродукція та акліматизація рослин на Україні. — 1975. — Вип. 7. — С. 18–27.

6. *Дерій І.Г.* Цінні деревні рослини Черкаської області і їх використання для створення садово-паркових ландшафтів // Там само. — 1979. — Вип. 9. — С. 11–24.

7. *Дорошенко О.К., Каплуненко М.Ф., Кохно М.А. та ін.* Деревя й кущі декоративних міських насаджень Західного й Правобережного Лісостепу // Там само. — 1980. — Вип. 16. — С. 15–22.

8. *Клименко Ю.А.* Таксономический и количественный анализ современного дендростава плодовых в насаждениях городов Лесостепи Украины // Интродукция и акклиматизация растений. — 1994. — Вип. 19. — С. 56–60.

9. *Клименко Ю.О., Клименко А.В.* Дивовижні ландшафти Корсунь-Шевченківського парку // Квіти України. — 2001. — № 1. — С. 22–24.

10. *Клименко Ю.О.* Историчний розвиток, сучасний стан та проблема відродження старовинних парків правобережного Лісостепу України // Інтродукція рослин. — 1999. — № 1. — С. 85–89.

11. *Козак Л.А., Кузнецов С.И., Пушкар В.В.* Интродукция можжевельников (*Juniperus L.*) в Лесостепи Украины // Интродукция и акклиматизация растений. — 1993. — Вип. 17. — С. 23–25.

12. *Косаревський І.О.* Парки України. — К.: Держбудвидав УРСР, 1961. — 176 с.

13. *Кохно М.А.* Видовий склад і композиційна будова насаджень центральних парків обласних міст Поділля і Лісостепу УРСР // Інтродукція та акліматизація рослин на Україні. — 1983. — Вип. 22. — С. 62–64.

14. *Кохно М.А.* Історія інтродукції деревних рослин в Україні (короткий нарис) / За ред. проф. С.І. Кузнецова. — К.: Фітосоціоцентр, 2007. — 67 с.

15. *Кохно Н.А., Курдюк А.Н.* Теоретические основы и опыт интродукции древесных растений в Украине. — К.: Наук. думка, 1994. — 188 с.

16. *Кузнецов С.И., Пушкар В.В.* Таксономическая, количественная и возрастная структура хвойных городских насаждений Лесостепи УССР // Интродукция и акклиматизация растений. — 1988. — Вип. 9. — С. 46–50.

17. *Кузнецов С.И., Пушкар В.В.* Композиционное формирование хвойных в Лесостепи Украины // Там же. — 1993. — Вип. 17. — С. 60–64.

18. *Луца О.Л.* Визначні сади і парки України та їх охорона. — К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1960. — 176 с.

19. *Луца О.Л.* До вивчення фондів декоративних деревних і чагарникових екзотів України // Вісті АН УРСР. — К., 1937. — № 4-5. — С. 74–94.

20. *Луца О.Л., Федоренко А.П.* Заповідники та пам'ятки природи України: Реєстр-довідник. — К.: Урожай, 1969. — 185 с.

21. *Мельник В.І., Кудренко І.К.* До 200-річчя видатного ботаніка Е.-Р. Траутфеттера // Інтродукція рослин. — 2009. — № 2. — С. 108–113.

22. *Миронова Г.А.* К вопросу ландшафтной реконструкции насаждений Кагарлыкского парка Киевской обл. // Интродукция и акклиматизация растений. — 1995. — Вип. 23. — С. 47–50.

23. *Миронова Г.А.* Опыт реконструкции насаждений Корсунь-Шевченковского парка // Интродукция и акклиматизация растений. — 1994. — Вип. 19. — С. 65–67.

24. *Монтрезор В.В.* Обзорение красивейших растений, входящих в состав губерний Киевского учебного округа: Киевской, Подольской, Волынской, Черниговской и Полтавской. — К.: О-во садоводства, 1881. — 49 с.

25. *Онуфріївський парк.* — Онуфріївка: Дніпрокварц, 2007. — 14 с.

26. *Плодоводство в России: Материалы и исследования.* Вип. VIII. Плодоводство в Киевской губернии / Сост. Н.И. Кичунов. — Спб.: Типография "Герольд", 1906. — С. 90–99.

27. *Потульницький П.М.* Структура декоративных зеленых насаждений міста Черкас // Наук. зап. Черкас. пед. ін-ту. — Черкаси, 1957. — Т. 11. — С. 205–215.

28. *Пушкар В.В.* Таксономический состав хвойных и его использование в городских зеленых насаждениях Правобережной Лесостепи УССР (Днестровско-Днепровская провинция) // Интродукция и акклиматизация растений. — 1987. — Вип. 8. — С. 56–58.

29. *Рогович А.С.* О нахождении и распространении дикорастущих деревьев и кустарников в губерниях Киевского учебного округа // Киев. университет. известия. — 1861. — № 9. — С. 54–76.

30. *Сады, парки и заповедники Украинской ССР.* Заповедная природа, преобразованный ландшафт, садово-парковое искусство / И.Д. Родичкин, О.И. Родичкина, И.Л. Гинчак и др. — К.: Будівельник, 1985. — 167 с.

31. *Симиренко Л.П.* Иллюстрированное описание маточных коллекций Питомника. Генеральный каталог. — К.: Тип. Император. Ун-та св. Владимира, 1901. — 411 с.

32. *Спрягайло О.В.* Роль Л.П. Симиренка у розвитку вітчизняного декоративного садівництва // Садівництво України: традиції, здобутки, перспективи: Зб. наук. пр., присвячений 150-річчю від дня народження Л.П. Симиренка. — Мліїв, Умань, 2005. — С. 57–60.

33. *Степанов М.* Лівобережний Версаль // Прес-Центр. — 2008. — № 28 (155). — С. 4.

34. *Черепанов С.К.* Сосудистые растения России и сопредельных государств (в пределах бывшего СССР). — СПб.: Мир и семья, 1995. — 992 с.

35. *Янушевич З.В.* Культурные растения Юго-Запада СССР по палеоботаническим исследованиям. — Кишинев: Штиинца, 1976. — 187 с.

36. *Нікітенко Л.* Столицею декабристського руху була Кам'янка // Україна молода. — 2007. —

№ 232. — Режим доступу: [www.umoloda.kiev.ua/number/1063/196/38150/](http://www.umoloda.kiev.ua/number/1063/196/38150/)

Рекомендував до друку С.І. Кузнецов

*А.В. Спрягайло*

Национальный ботанический сад  
им. Н.Н. Гришко НАН Украины,  
Украина, г. Киев

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ  
КУЛЬТИВИРОВАННОЙ ДЕНДРОФЛОРЫ  
ЛЕСОСТЕПНОГО ПРИДНЕПРОВЬЯ

Проанализирована история формирования, становления и исследования культивируемой дендрофлоры лесостепного Приднепровья.

*О.В. Spryagailo*

M.M. Gryshko National Botanical Gardens,  
National Academy of Sciences of Ukraine,  
Ukraine, Kyiv

THE FORMATION AND DEVELOPMENT  
OF FOREST-STEPPE DNIEPER REGION'S  
CULTIVATED DENDROFLORA

The history of formation and investigation of Forest-Steppe Dnieper region's cultivated dendroflora is analysed.